

Bogár László: A birka-iskola

2015 szeptember 11. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

József Attila kortársa, és költészete legalább olyan drámai mélységeket mozdít meg, de vele ellentétben Weöres Sándor békés öregkort ért meg, és életm?ve végig bohókás der?t, valamilyen transzcendens idillt sugárzott.

Talán az sem véletlen, hogy verseinek jelent?s része úgymond „gyermekvers”, vagyis látszólag eleve valamiféle ártatlan játék, aminek így persze semmi köze az emberi lét nagy, komoly és tragikus tartalmakat hordozó kéréseihez. A hatalomhoz, ideológiákhoz, politikához meg aztán végképp nincs és nem is lehet köze, vélhetnénk.

Egyik legismertebb kis gyermekversikéjének példáján keresztül szeretném azonban szemléltetni, hogy Weöres Sándor egyfel?l a 20. század egyik legkiválóbb pszichológusa, szociológusa, filozófusa egy személyben, másrészt pedig nagyon is világos és markáns módon foglal állást a hatalom és a politika legkényesebb kérdéseiben is. És mindezt ráadásul játszi könnyedséggel képes olyan filozófiai mélység? keretbe foglalni, ami az emberi létezés legsúlyosabb kihívásait vetíti elénk.

Ezzel a kis „verselemzéssel” egyúttal azt szeretném bizonyítani, hogy a most éppen buzgón önmaga elpusztításán „munkálkodó” világot csak az ? transzcendens der?jével célszer? szemlélni, talán úgy, mint valami nevetségesen ócska kis filmet, amiben csak az a jó, hogy egyszer biztos véget ér.

A vers címe A birka-iskola, és az egész csupán néhány egyszer? kis sor. Így hangzik. „Egyszer volt egy nagy csoda, / Neve: birka-iskola. / Ki nem szólt, csak bégetett, / Az kapott dicséretet. // Ki oda se ballagott, / Még jutalmat is kapott, / Így hát egy se ment oda, / Meg is sz?nt az iskola.” Nos, nehéz lenne egy komplett létfilozófiát ennél pontosabban, rövidebben és frappánsabban összefoglalni. És érzékeltetni ezzel egy olyan drámát, ami az emberi világ állandó kísért?je, kísér?je. Ráadásul mindezt úgy, hogy nincs az a szigorú cenzor a világon, aki bármilyen kivetnivalót találhatna benne. Pedig találhatna, hisz egy olyan koherens társadalomkritika csendül ki bel?le, aminél sokkal kevesebbért is súlyos büntetés járt akkoriban. Ne felejtsük el, a vers az ötvenes években készült. A 18. századtól kezdve egyébként íróink és költ?ink gyakran fordultak ebbe a különös irányba. Egyrészt a többnyire hiányzó filozófusaink helyett ?k voltak igazán a filozófusok, másrészt a társadalomkritikát gyakran

kényszerültek költ?i metaforák mögé rejteni. Már mindjárt a vers indítása is igazi bravúr, hisz a „nagy csodák” világába utalja a címet is adó birka-iskolát, és ezzel világossá teszi, hogy nincs értelme holmi, e világra vonatkozó állásfoglalást számon kérni rajta.

Ez a csodák birodalma, ahol minden és mindennek az ellenkez?je is állandóan megtörténhet. És, láss csudát, meg is történik! Hisz ebben a „nagy csodában” például minden fordítva van! A népmesék is gyakran élnek ezzel a drámai képpel, vagyis amikor minden a visszájára fordul, feje tetejére áll. Gondoljunk csak például a Kisgömböc meséjére, amelynek története azzal kezd?dik, hogy a Kisgömböc kijelenti a meglepett lánynak, aki éppen lehozni készül a padlásról: még hogy te akarsz engem megenni, inkább én kaplak be téged. Nem tudjuk e per versio okát, hisz a népmese – és esetünkben a „népmesél?” Weöres Sándor – nem akar semmit sem szájba rágni. Megmozdítani akar minket lelkileg és szellemileg, így aztán hatalmas erej? ütéssel figyelmezet már a történet legelején arra, hogy az embernek mindig az ontológiai éberség állapotában kell lennie és maradnia. Ebben a visszájára fordult világban, amit „nagy csodaként” a birkaiskola is megtestesít, a cselekedetek erkölcsi és szellemi értéke is perverz, vagyis „ki nem szólt, csak bégetett, az kapott dicséretet”.

A szónak mágikus ereje van, szólni tehát szakrális tett – mert a szó szent. Nem így a bégetés, ami a meg nem gondolt gondolat kaotikus zagyvaságának indulati primitívséggel való megjelenítése. De ebben a megfordított világban ezért a káoszt kavaró pusztító/önpusztító katyvaszért jár dicséret, s?t, ahogy a versike sejtetni engedi, csak ezért.

Az értékek, a normák teljes felbomlásának lehetünk tanúi tehát. Minden emberi közösség ugyanis csak úgy élhet méltó életet, ha hibátlanul m?ködnek benne azok a normatív struktúrák, amelyek a gondolatainkat, döntéseinket és az ezekre épül? cselekedeteinket szabályozzák. Ha ez nem m?ködik, a rendet felváltja a rendezetlenség, a világ megindul lefelé az entropikus létlejt?n. Itt azonban ennek láthatóan már nyoma sincs, a szakrális rendnek vége, a perverz világ már teljesen átfordult, vagy inkább átfordították. Nem tudhatjuk, hisz már nagyon mélyre ev?dött be a „megfordítottság” ahhoz, hogy ezt egyszer?en eldönthessük. De a tragédia, az emberi világ önfelszámolásának végzetes beteljesedése lényegében már le is zajlott, mert ebben a megfordított világban csak az jut pozitív értékekhez, vagyis „jutalomhoz”, aki negatívumot produkál, vagyis „oda se ballag”. A negatív ösztönzés természetesen megtette a magáét, így a világ sorsa beteljesedett, sikeresen felszámolta önmagát, hisz „meg is sz?nt az iskola”. Az anómia, anarchia, káosz létlejt?jén tehát eljutunk a teljes semmihez. Az egészet mégis leheletfinom transzcendens der? hatja át.

A világnak vége ugyan van, de ez nem a világvége. Mert majd jönnek új világok. A megsz?n?, önmagát felszámoló birkaiskola helyén új iskolák teremnek, ahová nem birkák, hanem tudásban, bátorságban, becsületben b?velked? emberi lények járnak.

Bogár László - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló